

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI

HAYVONOT MAHSULOTLARI SUD VETERINARIYA SANITARIYA
EKSPERTIZASINING ILMIY VA NAZARIY ASOSLARI
FANNING O'QUV DASTURI

Bilim sohasi:	800000 – Qishloq, o'rmon, baliq xo'jaligi va veterinariya
Ta'lim sohasi:	840000 – Veterinariya
Mutaxassisliklar:	70840401-Veterinariya sanitariyasi, veterinar-sanitarlik ekspertizasi va chorvachilik maxsulotlarini qayta ishlash gigiyenasi. 70840111 – Favqulotda vaziyatlarda veterinariya nazorati va jamoat salomatligini saqlash

Samarqand 2024

Fan/modul kodi HMSVSEIN 1108		O‘quv yili 2024-2025	Semestr 1	ECTS – Kreditlar 6	
Fan modul turi Majburiy		Ta’lim tili O‘zbek		Haftadagi dars soatlari 4	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg‘ulotlari (soat)		Mustaqil ta’lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Hayvonot mahsulotlari sud veterinariya sanitariya ekspertizasining ilmiy va nazariy asoslari	120		120	240
2.	<div>I. Fanning mazmuni</div> <p>Fanni o‘qitishdan maqsad - “Hayvonot mahsulotlari sud veterinariya sanitariya ekspertizasining ilmiy va nazariy asoslari” fanining o‘qitishdan maqsad – talabalarga odamlar va hayvonlar uchun umumiy bo‘lgan yuqumli va yuqumsiz va invaziv kasalliklarning, asosan inson salomatligi uchun xavf tug‘diradigan, shuningdek hayvonot mahsuloti orqali hayvonlarga yuqadigan kasalliklarning oldini olish va sud veterinariya sanitariya ekspertiza qilishdiryo‘nalishga mos fan bo‘yicha nazariy va amaliy bilimlarni shakllantirishdan iborat.</p> <p>Fanning vazifasi – nazariy bilimlar, amaliy ko‘nikmalar, sud veterinariya sanitariya ekspertizasi sohasidagi asosiy tushunchalarni o‘zlashtirish, hayvonlar mahsulotlarining mumkin bo‘lgan ifloslanish manbalari va ularni qalbakilashtirish usullari bilan tanishish, hayvonlar mahsulotlarining sifati va xavsizligiga, hayvonot mahsulotlarini ekspertiza qilishning asosiy tushunchalari va turlarin o‘rganish, tegishli vakolatlarini amalga oshirishda mustaqil fikrlashni, faol, ijodiy yondashuvni rivojlantirish yordamida nazariy-amaliy bilimlarni uzviylik va uzluksizlikda o‘rgatishdan iborat.</p> <div>II. Asosiy nazariy qism (ma’ruza mashg‘ulotlari)</div> <div>II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:</div> <div>1-mavzu. Hayvonot mahsulotlari sud veterinariya sanitariya ekspertizasining ilmiy va nazariy asoslari fani to‘grisida umumiy tushuncha.</div> <p>Hayvonot mahsulotlari sud veterinariya sanitariya ekspertizasining ilmiy va nazariy asoslari fani to‘grisida umumiy tushuncha. Fanning veterinariya vrachini tayyorlashdagi o‘rni.</p>				

2-mavzu. Hayvonot mahsulotlari sud veterinariya sanitariya ekspertizasining ilmiy va nazariy asoslari fanining boshqa fanlar bilan bog'liqligi.

Hayvonot mahsulotlari sud veterinariya sanitariya ekspertizasining ilmiy va nazariy asoslari fanining boshqa fanlar bilan bog'liqligi. Insonlar va hayvonlar sog'ligini saqlash ishida veterinariya sanitariya ekspertizasi fanining o'rni va vazifalari.

3-mavzu. O'lgan hayvon gavdasini yorishda sud veterinariya ekspertizasi.

Hayvonot mahsulotlari sud veterinariya sanitariya ekspertizasining ilmiy va nazariy asoslari fanining boshqa fanlar bilan bog'liqligi. Insonlar va hayvonlar sog'ligini saqlash ishida veterinariya sanitariya ekspertizasi fanining o'rni va vazifalari.

4-mavzu. O'lgan hayvon gavdasini yorish ishlarini xujjatlashtirish va xavsizlik qoidalari.

O'lgan hayvon gavdasini yorish ishlarida xavsizlik qoidalari va xujjatlashtirish. O'lgan hayvon gavdasini yorish dalolatnomasi. Dalolatnomaning (kirish, tavsiflovchi, xulosa) qismlari. O'lgan hayvon gavdasini yorishda jamoat va shaxsiy xavsizlik qoidalari.

5-mavzu. Patologo-anotomik tekshirish uchun materiallar olish va ularning sud veterinariya ekspertizasi.

Bakteriologik, gistologik va kimyoviy tekshirishlar uchun patologo-anotomik materiallar olish. Ashyoviy dalillarni sud-veterinariya ekspertizasi. Hayvonlarda to'satdan o'lim sud-veterinariya ekspertizasi.

6-mavzu. Hayvonlarni noto'gri oziqlantirish natijasida kelib chiqadigan o'limning va sud veterinariya ekspertizasi

Hayvonlarni noto'gri oziqlantirishini tekshirish. Noto'gri foydalanish natijasida hayvonlar kasalliklari va o'limini tekshirish. Hayvonlarni noto'gri saqlashda sodir bo'ladigan ozgatishlarni tekshirish.

7-mavzu. Yuqumli kasalliklarga qarshi kurashda sud veterinariya ekspertizasi.

Yuqumli kasalliklarga qarshi kurash profilaktik tadbiri choralar ko'rish. Karantin quyish tamoyillari. Karantindagi qoidabuzarliklar. Hayvonlarning jasadlarini yo'q qilish qoidalarini buzulishi. Yuqumli kasalliklarga qarshi kurash profilaktik tadbiri choralar ko'rish.

8-mavzu. Turli omillar ta'siridan hayvonlar o'limida sud veterinariya ekspertizasi.

Turli (fizikaviy, kimyoviy va boshqa) omillar haqid tushuncha. Issiqlik urishi. Quyo'sh urishi. Kuyish. Radiatsiya kasalligi. Hayvonlarni elektr toki bilan zararlanishi. Mahalliy va umumiy harakatlar orqali tok urushi.

9-mavzu. Hayvonlar oldi-sottisida sud veterinariya ekspertizasi.

Hayvonlar sotib olinganidan keyin aniqlangan yuqumli, yuqumli bo'lmagan va invazion kasalliklarni tekshirish. Hayvonlar oldi-sottisidagi hujjatlarni yuritish.

10-mavzu. Sud veterinariya sanitariya ekspertizasi ishlarini xujjatlashtirish va xodimlar javobgarligi.

Veterinariya hujjatlarini ro'yxatdan o'tkazishdagi xatoliklar. Kasbiy jinoyatlar. Beparvo harakatlar. Tibbiy xatoliklar. Baxtsiz hodisalar. O'z vazifalarni topshirish vaqtidagi javobgarlik.

11-mavzu. Kalla-pocha va boshqa go'sht turlarini soxtalashtirishda veterinariya sud ekspertizasi.

Go'sht va go'sht turlarini soxtalashtirishda veterinariya sud ekspertizasi. Kalla-pocha turlarini soxtalashtirishda veterinariya sud ekspertizasi. Qo'yiladigan reaksiyasi turlari. Presipitatsiya reaksiyasi. Agglyutinatsiya reaksiyasi. Polimer zanjirli reaksiyasi.

12-mavzu. Hayvonlarning jinsi va yoshiga xos mahsulotlar soxtalashtirilganda veterinariya sanitariya sud ekspertizasi.

Hayvonlarning jinsini va yoshini aniqlashda veterinariya sanitariya sud ekspertizasi. tamoyillari. Hayvonlarning jinsi va yo'shiga xos mahsulotlar soxtalashtirilganda veterinariya sanitariya sud ekspertizasi.

13-mavzu. Hayvonlar go'stining toifasi va semizlik darajasi sohtalashtirilganda veterinariya sanitariya sud ekspertizasi.

Qoramol va buzoq go'stini toifasi va semizlik darajasi sohtalashtirilganda veterinariya sanitariya sud ekspertizasi. Cho'chqa go'shtini toifasi va semizlik darajasi sohtalashtirilganda veterinariya sanitariya sud ekspertizasi. Qo'y va echki, hamda ot va tuya go'stini toifasi va semizlik darajasi sohtalashtirilganda veterinariya sanitariya sud ekspertizasi.

14-mavzu. Go'sht navlari sohtalashtirilganda veterinariya sanitariya sud ekspertizasi.

Bozor munosabatlarining rivojlanishida turli xo'jaliklarda go'sht navlarini qalbalakilashtirish. Go'shtni gistologik tekshirish. Qiyma go'shtning morfologik tarkibini tezkor tahlil qilish, va veterinariya sanitariya sud ekspertizasi.

15-mavzu. Go'shtni noto'gri tamgalaganda veterinariya sanitariya sud ekspertizasi.

Go'shtning oziq-ovqatga yaroqliligini ko'rsatuvchi omillar. Veterinariya blankalari. Go'sht mahsulotlarini tamgalash. Tana go'shtini notugri tamgalaganda veterinariya sanitariya sud ekspertizasi.

16-mavzu. Go'sht va kalla-pocha chiqimini sohtalashtirilganda

Oliy ta'limning 800000 – Qishloq, o'rmon, baliq xo'jaligi va veterinariya bilim sohasi, 840000 – Veterinariya ta'lim sohasining, 70840301-Veterinariya sanitariyasi, veterinar-sanitarlik ekspertizasi va chorvachilik maxsulotlarini qayta ishlash gigiyenasi va 70840111-Favqulodda vaziyatlarda veterinariya nazorati va jamoat salomatligini saqlash magistratura ta'lim mutaxassisliklari uchun "Veterinariya sanitariya ekspertizasi" kafedrasini mudiri, dotsent F.B.Ibragimov va kafedra dotsenti U.I.Rasulovlar tomonidan tayyorlangan "Hayvonot maxsulotlarini sud veterinariya sanitariya ekspertizasining ilmiy va nazariy asoslari" fani uchun tayyorlangan fan dasturiga

TAQRIZ

"O'zbekiston Respublikasida ta'lim tizimini yanada isloh qilish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 2017 yil 5 maydagi PQ-2959-son, "Oliy ma'lumotli mutaxassislar tayyorlash sifatini oshirishda iqtisodiyot sohalari va tarmoqlarining ishtirokini yanada kengaytirish chora-tadbirlari to'g'risida" 2017 yil 27 iyuldagi gi PQ-3151-son va 2018 yil 5 iyundagi PQ-3775-sonli "Oliy ta'lim muassasalarida ta'lim sifatini oshirish va ularning mamlakatda amalga oshirilayotgan keng qamrovli islohotlarda faol ishtirokini ta'minlash bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risidagi" qororlarida belgilangan vazifalar ijrosini ta'minlash maqsadida Samarqand veterinariya meditsinasi institutida "O'quv rejalar va dasturlar, fanlar mazmunini tubdan qayta ko'rib chiqish, kadrlar iste'molchilari hamda ilg'or xorijiy tajribani hisobga olgan holda magistratura yo'nalishlarining yangi o'quv-metodik komplekslarini yaratish hamda amaliyot uchun raqobatbardosh kadrlarni tayyorlashda ularning bilim va ko'nikmalarini tubdan shakllantirish belgilangan.

"Hayvonot maxsulotlarini sud veterinariya sanitariya ekspertizasining ilmiy va nazariy asoslari" fanining o'quv dasturi "Kadrlar tayyorlash" milliy dasturi talablaridan kelib chiqilgan bo'lib, unda fan bo'yicha magistrarning bilimiga, o'quviga va ko'nikmalariga Davlat ta'lim standartlariga mos keladigan talablar qo'yilgan. Dastur asosiy qism, amaliy mashg'ulotlar va mustaqil ko'rsatmalarga, amaliyot uchun qo'llanmaga ega bo'lib, fanni o'rganishda zarur bo'lgan darsliklar va o'quv qo'llanmalari ro'yxatiga ega. Fanni o'qitishdan maqsad - talabalarga odamlar va hayvonlar uchun umumiy bo'lgan kasalliklardan himoya qilish bo'yicha ekspertiza va nazoratni amalga oshirish, boshqa davlatlardan yuqumli kasalliklarning kirib kelishidan himoya qilish sohasida vakolatlarini yo'nalishga mos fan bo'yicha nazariy va amaliy bilimlarni shakllantirishdan iborat.

F.B.Ibragimov, O.I.Rasulovlar tomonidan tayyorlangan "Hayvonot maxsulotlarini sud veterinariya sanitariya ekspertizasining ilmiy va nazariy asoslari" fan dasturi Davlat ta'lim standarti, malaka talablari asosida tuzilgan.

Ushbu dastur "Ta'lim to'g'risida"gi qonun hamda "Kadrlar tayyorlash" milliy dasturini ijro etishga amaliy mos kelishini ta'kidlagan holda belgilangan talablarga javob beradi deb hisoblayman va uni tasdiqlashga tavsiya etaman.

Termiz agrotexnologiyalar va innovatsion rivojlanish instituti Zoolojeneriya, veterinariya va apakchilik kafedrasini v.b. professori, v.f.n.

K.J.Tangirov

Oliy ta'limning 800000 – Qishloq, o'rmon, baliq xo'jaligi va veterinariya bilim sohasi, 840000 – Veterinariya ta'lim sohasining, 70840301-Veterinariya sanitariyasi, veterinar-sanitarlik ekspertizasi va chorvachilik mahsulotlarini qayta ishlash gigiyenasi va 70840111-Favqulotda vaziyatlarda veterinariya nazorati va jamoat salomatligini saqlash magistratura ta'lim mutaxassisliklari uchun "Veterinariya sanitariya ekspertizasi" kafedrasini mudiri, dotsent F.B.Ibragimov va kafedra dotsenti U.I.Rasulovlar tomonidan tayyorlangan "Hayvonot mahsulotlarini sud veterinariya sanitariya ekspertizasining ilmiy va nazariy asoslari" fani uchun tayyorlangan fan dasturiga

TAQRIZ

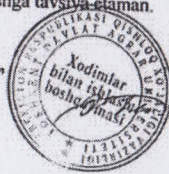
"O'zbekiston Respublikasida ta'lim tizimini yanada isloh qilish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 2017 yil 5 maydagi PQ-2959-son, "Oliy ma'lumotli mutaxassislar tayyorlash sifatini oshirishda iqtisodiyot sohalari va tarmoqlarining ishtirokini yanada kengaytirish chora-tadbirlari to'g'risida" 2017 yil 27 iyuldagi gi PQ-3151-son va 2018 yil 5 iyundagi PQ-3775-sonli "Oliy ta'lim muassasalarida ta'lim sifatini oshirish va ularning mamlakatda amalga oshirilayotgan keng qamrovli islohotlarda faol ishtirokini ta'minlash bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risidagi" qororlarida belgilangan vazifalar ijrosini ta'minlash maqsadida Samarqand veterinariya meditsinasi institutida "O'quv rejalari va dasturlar, fanlar mazmunini tubdan qayta ko'rib chiqish, kadrlar iste'molchilari hamda ilg'or xorijiy tajribani hisobga olgan holda magistratura yo'nalishlarining yangi o'quv-metodik komplekslarini yaratish hamda amaliyot uchun raqobatbardosh kadrlarni tayyorlashda ularning bilim va ko'nikmalarini tubdan shakllantirish belgilangan.

"Hayvonot mahsulotlarini sud veterinariya sanitariya ekspertizasining ilmiy va nazariy asoslari" fanining o'quv dasturi "Kadrlar tayyorlash" milliy dasturi talablaridan kelib chiqqan bo'lib, unda fan bo'yicha magistrantlarning bilimiga, o'quviga va ko'nikmalariga Davlat ta'lim standartlariga mos keladigan talablar qo'yilgan. Dastur asosiy qism, amaliy mashg'ulotlar va mustaqil ko'rsatmalarga, amaliyot uchun qo'llanmaga ega bo'lib, fanni o'rganishda zarur bo'lgan darsliklar va o'quv qo'llanmalari ro'yxatiga ega. Fanni o'qitishdan maqsad - talabalarga odamlar va hayvonlar uchun umumiy bo'lgan kasalliklardan himoya qilish bo'yicha ekspertiza va nazoratni amalga oshirish, boshqa davlatlardan yuqumli kasalliklarning kirib kelishidan himoya qilish sohasida vakolatlarini yo'nalishga mos fan bo'yicha nazariy va amaliy bilimlarni shakllantirishdan iborat.

F.B.Ibragimov, O'.I.Rasulovlar tomonidan tayyorlangan "Hayvonot mahsulotlarini sud veterinariya sanitariya ekspertizasining ilmiy va nazariy asoslari" fan dasturi Davlat ta'lim standartlari, malaka talablari asosida tuzilgan.

Ushbu dastur "Ta'lim to'g'risida"gi qonun hamda "Kadrlar tayyorlash" milliy dasturini ijro etishga amaliy mos kelishini ta'kidlagan holda belgilangan talablarga javob beradi deb hisoblayman va uni tasdiqlashga tavsiya etaman.

Toshkent davlat agrar universiteti
"Umumiy zootexniya va veterinariya"
kafedrasini mudiri, dotsent

X.A.Donayev

veterinariya sanitariya sud ekspertizasi.

Turli yosh va turli semizlikdagi hayvonlarni so'yishdan keyingi go'sht va kalla-pocha chiqimini sohtalashtirilganda veterinariya sanitariya sud ekspertizasi. Hayvovmlar turiga qarab go'sht berish normalari.

17-mavzu. Majburiy so'yilgan hayvonlar go'shtini sohtalashtirilganda veterinariya sanitariya sud ekspertizasi.

Majburiy so'yilgan hayvonlar go'shtini veterinariya sanitariya sud ekspertizasi. Kasal holatida majburiy so'yilgan hayvonlar go'shtini sohtalashtirilganda veterinariya sanitariya sud ekspertizasi. O'lgan hayvonlar go'shtini veterinariya sanitariya sud ekspertizasi.

18-mavzu. Mahsulotlarni tayyorlash va tashishda sud veterinariya sanitariya qoidalarining buzilishi.

Klinik soglom hayvonlar va parrandalar. Hayvonlar va parrandalarni yuklash. Avtomobil, temiryo'l va suv transporti yordamida tashish. So'yish uchun hayvonlar va parrandalarni qoidalarini buzilishi. So'yilgan gusht mahsulotlarni saqlash qoidalarining buzilishi.

19-mavzu. Sut, baliq va boshqa mahsulotlarni sohtalashtirilganda veterinariya sanitariya sud ekspertizasi.

Sut va sut mahsulotlarini sohtalashtirilganda veterinariya sanitariya sud ekspertizasi. Baliq mahsulotlari. Tuxum va tuhum mahsulotlari. Tabiiy asal va asal mahsulotlari. Mevalar, sabzavotlar, qo'ziqorinlar. Don, yormalar, un va kraxmal mahsulotlarini sohtalashtirilganda veterinariya sanitariya sud ekspertizasi.

20-mavzu. Sud veterinariya-sanitariya ekspertizasi uchun namunalar olish qoidalarining buzilishlari.

Go'shtdan veterinariya-sanitariya ekspertizasi uchun namunalar olish usullari. Sut va sut mahsulotlaridan namunalar olish qoidalarini buzilishlari. Davlat fitosanitariya nazorati uchun o'simlik mahsulotlaridan namuna olish standartlari.

21-mavzu. Toksikoinfeksiyalar va toksikozlarning sud veterinariya ekspertizasi va tekshiruvi.

Bakteriyal kelib chiqadigan toksikoinfeksiyalar va toksikozlarni sud veterinariya tekshiruvi. Zoontrapezozoz kasalliklar. Go'sht va go'sht mahsulotlarida uchraydigan toksikoinfeksiyalar.

22-mavzu. Davlat chegarasi orqali o'tkazish punktlarida chegara, bojxona va veterinariya nazoratini tashkil etish tartibi.

Davlat chegarasi orqali o'tkazish punktlarida chegara veterinariya nazoratini tashkil etish tartibi. Davlat chegarasi orqali o'tkazish punktlarida bojxona veterinariya nazoratini tashkil etish tartibi.

23-mavzu. Davlat chegarasi orqali o'tkazish punktlarida sanitariya-karantin, fitosanitariya va veterinariya nazoratini tashkil etish tartibi

Davlat chegarasi orqali o'tkazish punktlarida sanitariya-karantin nazoratini tashkil etish tartibi. Davlat chegarasi orqali o'tkazish punktlarida fitosanitariya va veterinariya nazoratini tashkil etish tartibi.

24-mavzu. Veterinariya vrachlarining sud javobgarligi

Veterinariya vrachlarining sud javobgarligi to'g'risida tushuncha. Veterinariya vrachlarining sud javobgarligi uning oqibatlari.

25-mavzu. Veterinariya hujjatlarini qalbakilashtirishda veterinariya sanitariya sud ekspertizasi.

Veterinariya guvohnamasi blankasi. Veterinariya yo'llanmasi blankasi. Veterinariya hujjatlarini qalbakilashtirishda veterinariya sanitariya sud ekspertizasi. Tovarlarini etkazishdagi veterinariya hujjatlari. Veterinariya guvohnamasi va ma'lumotnomasi.

III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

III.1. Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Sud veterinariya ekspertizasining huquq va majburiyatlari.
2. O'lgan hayvonlar jasadini sud veterinariya sanitariya ekspertizasi.
3. Patanatomik materiallarni qabul qilish.
4. Oziq-ovqatning buzilishida sud veterinariya sanitariya ekspertizasi.
5. Hayvonlarning infeksiyon kasalliklarini oldini olishda sud veterinariya sanitariya ekspertizasi.
6. Go'shtni organoleptik ko'rsatkichlari asosida qaysi hayvon turiga mansubligini aniqlash
7. Go'sht turlarini qalbakilashtirishda sud-veterinariya ekspertizasi
8. Sifati o'zgargan parranda tuxumi sud ekspertizasi
9. Hayvonlarni sotishda sud-veterinariya ekspertizasi
10. Veterinariya vrachlarining sud javobgarligi
11. Kategoriyalarni soxtalashtirish va tana (gavda) go'shtining yog'liligini aniqlashda sud-veterinariya ekspertizasi.
12. Majburiy so'yilgan hayvon go'shtini qalbakilashtirilganda sud-veterinariya ekspertizasi.
13. Hayvonlar va hayvon mahsulotlarini sotib olish va tashishda veterinariya-sanitariya qoidalarining buzilishi.
14. Saqlash texnologiyasi o'zgarishi natijasida sifati o'zgarishiga uchragan go'sht mahsulotlari sud ekspertizasi.
15. Ionlashtiruvchi nurlanish, texnik va atmosfera elektr energiyasidan zarar ko'rgan hayvonlarning sud veterinariya ekspertizasi.

1.X.A.Donaev-Toshkent davlat agrar universiteti "Umumiy zootexniya va veterinariya" kafedrasini mudiri, dotsent

2.K.J.Tangirov- Termiz agrotexnologiyalari va innovatsion rivojlanish instituti Zootexnologiya, veterinariya va ipakchilik kafedrasini v.b. profesori, v.f.n.

	<p>1. A.A. Kunakov, I. G. Seregin, G.A. Talanov, A.G.Zabashta. "Sud veterinariya sanitariya ekspertizasi" Veterinariya fanlari doktori, professor A. A. Kunakov tahririda Moskva "Kolos" 2007 y.</p> <p>2. Т.Э.Остонакулов ва бошқалар. Кишлоқ хўжалик маҳсулотларининг ветеринария-санитария экспертизаси, қайта ишлаш технологияси, гигиенаси ва стандартизацияси. Ўқув қўлланма. Самарқанд, 2013 йил.</p> <p style="text-align: center;">Qo'shimcha adabiyotlar</p> <p>3. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda erkin va farovon yashaylik. "Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 52 bet.</p> <p>4. Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik-milliy g'oyamizning paydevoridir. Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 36 bet.</p> <p>5. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. Toshkent, "O'zbekiston" nashriyoti, 2022 yil. – 416 bet.</p> <p>6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 28-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5696 son Farmoni.</p> <p>7. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 31-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish to'g'risida"gi PQ-187-son qarori.</p> <p>8. М.Ф. Бороков, В.П.Фролов, С.А. Серко. «Ветеринарно санитарная экспертиза с основами технология и стандартизация продуктов животноводства» Под редакцией профессора М. Ф. Борокова, Санкт Петербург –Москва 2010 год.</p> <p>9. А.В.Смирнов. Практикум по ветеринарно-санитарной судебной экспертизе. Учебник. Санкт-Петербург ГИОРД, 2015 год.</p> <p style="text-align: center;">Axborot manbaalari</p> <p>10. www. Ziyo.net.uz.</p> <p>11. www.veterinariya.medsinasi.uz</p> <p>12. www.sea@mail.net21.ru</p> <p>14. www.samvmi.uz</p>
7.	Fan dasturi Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti Kengashining 2024-yil "2" -avgustdagi "12"-sonli bayoni bilan maqullangan.
8.	<p>Fan/modul uchun mas'ullar:</p> <p>F.B.Ibragimov– SamDVMChBU, "Veterinariya sanitariya ekspertizasi" kafedrası mudiri, veterinariya fanlari nomzodi, dotsent</p> <p>Rasulov U.I. – SamDVMChBU, "Veterinariya sanitariya ekspertizasi" kafedrası dotsenti, veterinariya fanlari doktori</p>
9.	Taqrizchilar:

	<p>16.Davlat chegarasi va transportda davlat veterinariya nazorati bo'limlari, uchastka, chegara va transport punktlari rahbar va xodimlarining vazifalari</p> <p>17.Veterinariya hujjatlarini loyihalashda buzilishlar. Ish materiallari asosida sud veterinariya ekspertizasi</p> <p>18.O'simliklardan zaharlanishlarni laboratoriya diagnostikasi</p> <p>19.Toksikologik izlanishlarga materiallarni yuborish tartibi.</p> <p>20.Hayvonlarni zaharli moddalar bilan zaharlangandagi sud-veterinariya ekspertizasi.</p> <p>21.Sud veterinariya sanitariya ekspertiza uchun namunalar olish bilan bog'liq qoidabuzarliklar.</p> <p>22.Veterinariya va chorvachilikni rivojlantirish davlat qo'mitasi tizimidagi Davlat chegarasi va transportda veterinariya nazorati.</p> <p>23.Davlat chegarasi orqali o'tkazish punktlarida chegara, bojxona va veterinariya nazoratini tashkil etish tartibi.</p> <p>24.Davlat chegarasi orqali o'tkazish punktlarida sanitariya-karantin, fitosanitariya va veterinariya nazoratini tashkil etish tartibi</p> <p>25.Veterinariya hujjatlarini soxtalashtirilganda sud-veterinariya ekspertizasi.</p> <p>Amaliy mashg'ulotlar zarur asbob-uskunalar, preparatlar bilan jihozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir professor-o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi zarur. Mashg'ulotlar faol va interfaol usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.</p> <p>III.II. Laboratoriya mashg'ulotlari uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:</p> <p style="text-align: center;">Laboratoriya mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:</p> <p>1. Patologik materiallarni qabul qilish</p> <p>2. Go'sht va sut namunasini tekshirishga tayyorlash</p> <p>3. Go'shtning namlik miqdorini aniqlash</p> <p>4. Go'sht tarkibidagi yog'ni aniqlash</p> <p>5. Organoleptik ko'rsatgichlari bo'yicha go'shtni hayvon turlariga mansubligini aniqlash</p> <p>6. Fizik-kimyoviy usul bilan go'shtni hayvon turlariga mansubligini aniqlash</p> <p>7. Sutni soxtaligini aniqlash usullari</p> <p>8. Baliq mahsulotlarining soxtaligini aniqlash usullari</p> <p>9. Patologik materiallardan zaxarlovchi moddalarni aniqlash</p> <p>10. Soxtalashtirilgan asalni aniqlash usullari</p> <p style="text-align: center;">IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar</p> <p>Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:</p> <p>1. Sud veterinariyasining umumiy qoidalari</p> <p>2. Sud veterinariya sanitariya ekspertizasi tushunchasi</p> <p>3. So'yishdan keyin go'shtdagi o'zgarishlar.</p> <p>4. Go'sht va go'sht mahsulotlarining sud veterinariya ekspertizasi.</p>
--	--

	<p>5. Yuqumli kasalliklarda hayvonlarni so'yish mahsulotlarini sud veterinariya sanitariya ekspertizasi</p> <p>6. Yuqumli kasalliklarda hayvonlarni so'yish mahsulotlari va sud veterinariya sanitariya ekspertizasi</p> <p>7. Invazion kasalliklarda hayvonlarni so'yish mahsulotlarini sud veterinariya sanitariya ekspertizasi</p> <p>8. Sud veterinariya toksikologiyasi</p> <p>9. Mahsulotlarni tashishda sud veterinariya sanitariya qoidalarining buzilishi.</p> <p>10. Sut mahsulotlarni sohtalashtirilganda veterinariya sanitariya sud ekspertizasi.</p> <p>11. Sud veterinariya-sanitariya ekspertizasi uchun namunalar olish qoidalarining buzilishlari.</p> <p>12. Toksikoinfeksiyalar va toksikozlarning sud veterinariya ekspertizasi va tekshiruvi.</p> <p>13. Baliq va boshqa mahsulotlarni sohtalashtirilganda veterinariya sanitariya sud ekspertizasi.</p> <p>14. Zaharlanishlarda hayvonlarni so'yish mahsulotlari</p> <p>15. Majburiy so'yilgan hayvon organlarining veterinariya sanitariya sud ekspertizasi.</p> <p>16. Hayvonlar ozuqa ishlab chiqarish va hayvonlarni oziqlantirish rejimining buzilishi hayvonlarning o'limiga (kasalligiga) olib kelganda sud veterinariya sanitariya ekspertizasi.</p> <p>17. Turli hayvonlar yog'ining erish temperaturasini aniqlash.</p> <p>18. Hayvonlarni saqlash sharoitlari buzilganda sud veterinariya sanitariya ekspertizasi.</p> <p>19. Import qilingan mahsulotlarni ekspertizadan o'tkazish.</p> <p>20. Oziq-ovqat bozorlarida yuritiladigan hujjatlashtirish qoidalari buzilganda sud veterinariya sanitariya ekspertizasi.</p> <p>Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan fan bo'yicha internet ma'lumotlarini to'plash, ularni o'rganish, o'quv adabiyotlari yordamida referat tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi.</p> <p>V. Ilmiy amaliyot (stajirovka)</p> <p>Ilmiy amaliyot ilmiy-tadqiqot ishi va magistrlik dissertatsiyasini bajarish jarayonida amalga oshiriladi. Ilmiy amaliyot magistratura mutaxassisligi bo'yicha maqsadli kasbiy ta'lim o'quv reja va dasturlarini o'zlashtirish, magistratura talabalarida ilmiy-tadqiqot kompetensiyalarini shakllantirish, ta'limni fan va ishlab chiqarish bilan integratsiyasini rivojlantirish yo'li orqali magistrlar eng yangi ilmiy-</p>
--	---

	<p>texnik rivojlanishdagi yutuqlar hamda iqtisod, fan, texnika, madaniyat va sog'liqni saqlash tarmoqlaridagi zamonaviy texnika va texnologiyalar bazasida ilmiy tadqiqot ishlari, taqozo etganda individual ilmiy izlanish va tajriba-sinovlarni o'tkazish maqsadida tashkil etiladi.</p> <p>Ilmiy amaliyot (Stajirovka):</p> <ul style="list-style-type: none"> -ilmiy tadqiqot olib borish, nazariy va amaliy bilimlarni chuqurlashtirishi; -fan, soha hamda boshqa tarmoqlardagi zamonaviy texnika va texnologiyalar bilan tanishtirishi; -amaliy kasbiy va ilmiy-tadqiqot kompetensiyalarni shakllantirishi; -kasbga samarali moslashuvni ta'minlashi lozim. <p>Bunda ilmiy amaliyot (stajirovka) ga yo'llangan magistratura talabasi o'quv jarayoni jadvalini individual grafik asosida ham bajarishi ko'zda tutiladi.</p>
3.	<p>VI. Ta'lim natijalari / Kasbiy kompetensiyalari</p> <p>Magistr bilishi kerak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • odam va hayvonlar uchun umumiy bo'lgan, asosan odamlarning sog'ligiga xavf tug'diradigan yuqumli va invazion kasalliklar va oziq-ovqat mahsulotlari havfsizligining sud veterinariya-sanitariya ekspertizasi to'g'risida <i>tasavvurga ega bo'lishi; (bilim)</i> • sud veterinariya-sanitariya ekspertizasi natijasini hujjatlashtirishni, go'sht va go'sht mahsulotlari hamda sut va sut mahsulotlarini sud veterinariya-sanitariya jihatidan baholash usullarini <i>bilishi va ulardan foydalana olishi; (ko'nikma)</i> • magistr go'sht, sut va o'simlik mahsulotlarining sud veterinariya-sanitariya holatini baholash; dehqon bozorlarida turli mahsulotlarning sud veterinariya-sanitariya holatini baholash <i>ko'nikmalariga ega bo'lish; (malaka)</i>
4.	<p>VII. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
5.	<p>VIII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazoratni muvaffaqiyatli topshirish.</p>
6.	<p>Asosiy adabiyotlar</p>